М. Е. Мерсі.

ФАБРИЧНІ РОЗГОВОРИ ПРО ЕКОНОМІЮ.

Лекція VI
ВИСОКІ ЦІНИ.

Ми брали вже під увагу низькі ціни і їх вплив на робітничу клясу. Ми переконали ся вже, що з причини перегонів між робітниками за працею платня зменшує ся до тої степени, що заледви вистарчає на житє. Говорячи про низькі ціни, ми знаємо вже, що в результаті стане ся з В (платнею). Говоримо ще про товари, котрі вимінюємо по їх ціні.

ВАРТІСТЬ РОБОЧОЇ СИЛИ.

З години праці
А
Житеві потреби одного дня

Єсли А (або вартість житевих потреб) подвоїть ся, то вартість твоєї робочої сили також подвоїть ся. Припустім, що А подвоїть ся, а В не збільшує ся відповідно до А — то иншими словами, вартість поживи, одежі і мешканя буде два рази так висока як попередно, а платня лишить ся та сама що й давнійше.

Реформісти скажуть тобі, що гросерник, різник, властитель складу убрань і мешкань визискують тебе.

ПЛАТНЯ

З години праці
В
Золото, або гроші

Вони говорять, що твій працьодавець визискує тебе так само як окрадають тебе ті, котрим ти видаєш свою заплату.

Але, єсли платня (В) не піднесе ся до того самого степеня, що житеві потреби (А), то се значить, що твій працьодавець не платить тобі вже дальше вартости твоєї робочої сили. Вартість поживи, мешканя і одежі означує вартість твоєї робочої сили.

Не дай ся ошукати. Знай, що єсли рент є високий, або пожива коштує дорого, то тебе не визискує ся, єсли ти платиш за сї товари. Коли вартість А. зростає, то рівнож зростає і вартість твоєї робочої сили. І тільки тоді дістаєш вартість своєї робочої сили, коли платня рівнає ся коштови житя.

Брак робітників може довести до того, що робоча сила вимінює ся хвилево понад її вартість. Брак, або велика надвішка якогонебудь товару може спричинити те, що він буде вимінюваний через короткий час повисше, або понизше його вартости. Лише монополь може спричинити таке, що товар буде вимінюваний понад свою вартість через довший час. Запамятаймо собі се ще раз і то добре.

Реформіст говорить: Робітник дістає свою платню. Правда, працьодавець визискує його, але коли він йде купувати чоботи, поживу, одежу, то переконає ся, що властителі товарів продають їх по висшій ціні, чим робітник може заплатити. Тоді реформіст приходить до переконаня, що купці рівнож визискують робітників. Сї люди не розуміють, що про платню децидує вартість А. (житеві потреби).

Не всі робітники дістають вартість своєї робочої сили. Декотрі робітники дістають трохи більше, чим вартість своєї робочої сили. Знаємо молоду дівчину, котра працює за $9 тижнево в департаментовім склепі. Вона не може купити за тих $9 поживи, одежі і мешканя. Її брат заробляє $30 тижнево. Він може жити за меншу суму і помагає сестрі вдержувати ся. В сей спосіб вони обоє дістають вартість своєї робочої сили.

Тому то робітники не можуть працювати за низшу платню, чим вартість їх робочої сили. Мусять мати від когось запомогу, инакше не можуть вижити. Більше щасливі члени родини допомагають тим, котрі не заробляють досить на своє житє. Тисячі родин дістають хвилеву запомогу від добродійних орґанізацій.

Иншими словами, робітнича армія дістає лише тільки, щоби випродукувати більше робітників на завтра, і на 20 літ в будуччину. Безробітні, котрі борять ся, щоби дістати працю, обнижують платню до тої степени, що вона ледви вистарчає їм на житє.

Бачимо отже як то побільшенє ся вартости А означає конечне побільшенє ся вартости робочої сили. Тому не маємо чого нарікати на ґросерників, різника і властителя помешканя, єсли наш працьодавець не платить нам вартости нашої робочої сили. Щоби жити, мусимо домагати ся більшої платнї.

Одначе високі ціни не мусять конечно означати, що пожива, одежа і т. д. піднесли ся на вартости. Причиною може бути те, що золото — або инші средства виміни — зменшили ця на вартости.

Зменшуванє своєї вартости є загальною тенденцією товарів, бо новітна продукція зменшає потрібну працю, яка є заключена в товарі. Вартість золота може скорше зменшати ся чим вартість чобіт, мяса, хліба і одежі.

А. зменшає ся, одначе В. (платня) зменшує скорше свою вартість. Позаяк золото (платня) зменшує скорше свою вартість чим житеві потреби, длятого є вимінюване за меншу їх скількість. Один доляр купує нині менше мяса чим 10 літ тому назад. Реформісти домагають ся низших цін, але революціонери домагають ся висшої платнї (вартости своєї робочої сили). Вони працюють рівнож над усуненєм фабричної неволї. Бачимо що платня, щоби зрівнати ся з дорожнечею, всюди побільшаєть ся.

Можемо діставати ту саму скількість долярів кождого тижня, але вартість тих долярів зменшила ся. В сей спосіб і наша платня зменшає ся. Єсли така платня не дозволяє нам купити житевих потреб, то значить, що ми не дістаємо від капіталіста вартости нашої робочої сили.

1. Зріст цін житевих потреб може бути спричинений зростом вартости товарів. Мусимо дістати рівний зріст в платнї, єсли маємо дістати вартість нашої робочої сили.

2. Платня (або золото) може зменшити ся в вартости до тої степени, що не буде в спромозї купити А. Єсли не одержимо відповідно більшої платнї, то будемо діставати менше, чим вартість нашої робочої сили.

(Дальше буде)

УВАГА ЕДМОНТОНЦІ!

Тов. Самообразованя ім. Т. Шевченка
відіграє
В СУБОТУ, 6-го ГРУДНЯ В УКР. ГРЕК. КАТ. ДОМІ
величаву драму Ів. Тогобочного п. з.:
"БОРЦІ ЗА МРІЇ"
Драма ся є дуже поучаюча і знана в народі еще під назвою КАІН І АВЕЛЬ, грає ся в Едмонтоні по раз перший.

Новинки.

Робітничий зїзд в Норвеґії домагає ся соціялізації всего промислу.

КОПЕНГАҐА, 20 листоп. — У вівторок закінчив свою діяльність норвежський робітничий з'їзд. Він ухвалив предложити правительству вироблений плян соціялізації всїх індустрій в краю і зажадав негайного його приміненя.

Домагано ся також від правительства, щоби воно в цїли вивченя сего питаня вступило в зносини з тими краями, де соціялізація індустрій вже є введена.

Корея вступає в зносини з сов. Росією.

ЛОНДОН, 20 листопада. — Бездротна депеша з Москви говорить, що корейські соціялісти, зібравшись на мітінґу в однім з міст східної Сибірі рішили, що Корея повинна вступити в тісні зносини з совітською Росією.

В минувшу суботу до Челябінська прибули корейські делеґати, їдучі до Москви, щоби взяти участь на з'їздї російських Совітів.

Делеґати сї говорять, що в Кореї, де сподївають ся великих повстань, проголошено воєнний стан.

Французькі докові робітники відмовляють ся ладувати амуніцію для Колчака.

ПАРИЖ, 18 листопада. — Згідно з постановою своєї Федерації, французькі докові робітники відмовили ся ладувати кораблї оружієм і амуніцією, призначеною для Колчака. Се зроблено як протест протеи інтервенції в Росії. Правительству вдало ся з трудом взяти на місце докових робітників литовських жовнірів.

На Угорщині змушують до голосованя.

БАЗІЛЕЯ, 20 листопада. — Парляментарні вибори на Угорщині відбудуть ся 20 грудня і кождий чоловік, маючий право голосованя буде змушений обовязково голосувати. В сїй справі видано декрет, котрий застерігає, що особи, які би не голосували, можуть бути покарані вязницею.

(Угорське реакційне правительство видало таку постанову тому, що угорські робітники на своїм недавнім конґресі рішили в виду страшних переслїдувань над ними не брати участи в виборах).

Заворушеня в Мілянї.

МІЛЯН, 14 листоп. — Одного чоловіка убито, 8 тяжко ранено а многих легко ранено підчас виборчої кампанії.

Бійка почала ся з того, як бувший соціяліст Беніто Муссолінї разом з футуристом Марінетті пробували виголосити промови до виборців. На них напали соціялісти. Війська охороняли бесїдників.

Підчас бійки з обох сторін стріляли з револьверів.

Дїти у Відни голодують.

ВІДЕНЬ, 15 листопада. — Дїти у Відни дуже терплять. Американський комітет помочі старає ся облегчити їх долю; але в його розпорядимости нема достаточних припасів.

Населенє звернулось до Америки з зазивом, в котрім сказано, що дїтям Відня грозить смерть від наближаючих ся зимових морозів.

Много дїтий, терплячих від недоїданя, тепер хорі на туберкульозу.

В Афганістанї.

ЛОНДОН, 20 листопада. — З Індії отримано донесенє, що 25 британських летунів бомбардували 3 селї в Афганістанї коло північно-західної границї Індії; вони скинули 5 тон вибухових матеріялів.

Не дивлячись на те, що до летунів стріляли, всї вони вернулись неушкодженими.

Говорять про злуку німецьких соціялістів.

БЕРЛІН, 20 листопада. — Провокаційна кампанія панґерманістів привела до того, що всї соціялістичні ґрупи в Німеччинї наміряють злучити ся разом перед спільним ворогом. В сїм напрямі дуже сильно працюють Филип Шайдеман і премієр Прусії Ґірш.

Преса соціялістичних фракцій явно вже ставить питанє про обєднанє. Ґазета "Фрайгайт" (орґан независимих соціялістів) ставить два услівя: Носке повинен бути усунений зі свого поста, і воєнний стан повинен бути знесений. Берлїнський "Форвертс" (орґан соціял-патріотів) нічого не говорить про услівя відносно Ноского, але висказуєть ся в користь знесеня воєнного стану.

В пруськім соймі независимі соціялісти виставили еще одне домаганє про те, щоби соціялісти більшости відмовили ся від співдїланя з представителями буржуазних партій.

Чи американське військо забере ся з Сибіру?

ВАШІНҐТОН, 18 листоп. — З огляду на те, що Англія і Франція постановили сейчас відкликати свої війська з Росії, Америка знайшла ся в дуже скрутнім положеню. Відносно того власти в Вашінґтонї заявили, що Америка не конче мусить сейчас відкликати також своїх жовнірів. Вони кажуть, що ген. Ґрейвс був післяний на Сибір головно на те, щоби помогти Чехо-Словакам свобідно видістати ся з Сибіру.

Чехи є ще на Сибірі. Кілька тисяч вже відїхало домів, але около 50.000 чеських жовнірів ще там остали ся. Велика часть чеської армії стерегла транссибірської зелїзниці між Омском і Іркутском. Коли всї Чехи безпечно відїдуть домів, тоді правдоподібно і ґен. Ґрейвс лишить Сибір разом з своєю армією,говорять в урядових кругах.

Румуни обрабували Будапешт.

ЛОНДОН, 17 листоп. — Телеґрами з Відня говорять:

Нинї рано румунське військо оставило Будапешт; воно відійшло з возами наладованими меблями і иншими домашними знарядами, позабираними з домів і готелїв. Шкода зроблена румунською армією в Будапештї має сягати мілїон корон.

Польські соціялісти проти війни.

ВАРШАВА, 15. листопада. — Екзекутива польської соціялістичної партії рішила використати свободу промов в соймі для соціялістичної пропаґанди. Екзекутива рішила також розпочати як найострійшу опозицію проти війни з большевицькою Росією та зажадати, щоби признано правительства України й Білоруси.

Армія ґенерала Галера допускаєть ся погромів в ріжних польських містах.

Рішенє мирової ради в справі Східної Галичини.

ПАРИЖ, 24 листопада. — Признанем найвисшою радою мандату над Східною Галичиною для Польщі полагоджено одно з найтруднїйших питань, з котрими аліянти мали до дїла дотично Польщі. Услівя признаня застерігають, що Польща має мати зверхність над Галичиною через 25 літ, котрий то протяг часу уважають за достаточний до осягненя сейчасового мира в неспокійній (?) території.

Найвисшій радї предложено, щоби Польщі дати зверхність на пять літ, одначе проти сего запротестували Поляки кажучи, що се означало би літа непорядків в Галичинї і не вдоволило би польських національних амбіцій.

При кінци 25 літ ліґа народів буде мати право рішити, яка має бути дальша будучність Галичини, або чи тоді має відбутись плебісцит. Одначе Поляки кажуть, що за 25 літ вони будуть мати час затерти расові ріжницї і дати ефектовну адміністрацію; вони вірять, що їм вдасть ся успокоїти українське населенє, щоби воно не виступало проти польської зверхности.

Після угоди Галичина має мати до певного степеня автономію, а Східна Галичина буде в федерації з Польщею.

Мають арештувати всїх "П. Р. С."

БЕЙС, Айдаго, 18 листопада. — Комісар права і порядку Роберт О. Джонс видав розказ арештувати всїх членів "Промислових Робітників Сьвіта" в цїлім стейті Айдаго.

НЮ ЙОРК, 18 листопада. — Поліція зробила ревізію в кватирі юнії "Пром. Роб. Сьвіта" і арештувала редактора газети "Ребел Воркер" та ще одного члена тої орґанізації.

Латиші заняли Мітаву.

ЛОНДОН, 24 листопада. — Латишське пресове бюро доносить до Копенгаґи, що латишські війська вспіли на 21 листопада забрати від російсько-німецьких військ Мітаву; місто взято по 6-годиннім завзятім бою. Бій йде тепер на полудне від Мітави і російсько-німецькі війська відступають в напрямі Литви.

Денікін арештував Петлюрового міністра.

КОПЕНГАҐА, 15 листопада. — Бувший жидівський міністер в правительстві Петлюри, М. Красний, попав ся в руки Денікіна в Київі; його арештовано.

Зі Злуч. Держав депортовано 60 чужинців за послїдних два роки.

ВАШІНҐТОН, 1 грудня. — Департамент праці здав звіт перед конґресом, що за послїдних два роки зі Злучених Держав депортовано 60 радикалів чужинців. Департамент каже, що видано приказ на депортованє 88 инших. Всїх арештовань і уповажнень на депортованє була за той самий час 697.

Сї числа не включають тих, що були арештовані підчас недавних наїздів на "червоних" (котрі ще тривають); сей звіт відносить ся лише до 1 листопада.

Переговори межи вуглекопами і властителями копалень в Америцї розбили ся.

ВАШІНҐТОН, 28 листопада. — Переговори межи юнією вуглекопів і властителями копалень зістали перервані. Вуглекопи відкинули предложенє про 14-процентову підвишку платнї, домагаючи ся підвисшеня платнї на 31 процент. Перше вони домагались 60 проц. підвишки.

Зі всїх сторін краю надходять вісти, що вуглекопи не зертають до працї, а в тих копальнях, де робітники послухали були юнійного приказу і повернули до працї, тепер починає ся страйк на наново.

Беркман буде депортований.

ВАШІНҐТОН, 26 листопада. — Міністерство працї затвердило рішенє іміґраційних властий депортувати зі Злуч. Держав анархіста Александра Беркмана, петербурського уродженця. Не відомо ще, коли і куди він буде депортований. А. Беркман находить ся на свободї за кавцією в 15.000 долярів.

Справа другої визначної анархістки, Емми Ґольдман, еще не закінчена.

401 Selkirk Ave., Phone St. John 1772 Winnipeg, Man.

ОФІС І МЕДИЧНА ЛЯБОРАТОРІЯ
під управою добре знаного загалови
Д-РА КАЛІЧМАНА
котрий доповняв своє знанє в славних клїніках в Ню Йорку, спеціяльно на хороби венеричні, мочово-полові і скірні, а тепер повернув назад до Вінніпеґу.
З собою привіз випробовані машини до лїченя скірних хоріб, прищів і викидів по лици і тїлї, випадане волося і т. д.
Лїчене сіфіліса послїдною методою "салварсена", котра лїчить скоро і успішно. Всякі лїченя відбувають ся головно під його особистим доглядом. Лїчить всякого рода застарілі хороби, слабости жіночі і дїточі.
Пишіть по медицини і лїкарську пораду на нову адресу:
Dr. G. KALICHMAN
401 Selkirk Ave. Winnipeg, Man.
Тел.: Ст. Джан 1772, Тел. рез.: Ст. Джан 242
УВАЖАЙТЕ ДОБРЕ НА НОВУ АДРЕСУ!

Арештовані почали голодівку.

ТАКОМА, Ваш., 27 листопада. — 22 членів юнії "Пром. Роб. Сьвіта", які є оскаржені о синдикалізм і сидять в міській вязниці, відмовили ся ни ні приймати поживу і розмовляти з тюремщиками.

Президентом міністрів в Болгарії є вожд аґраріїв А. Стамбулійський, міністром заграничних справ вожд русофілів М. Маджаров.

Рада пятьох рішила дня 17 жовтня в Версалї запросити до Ліґи народів: Арґентину, Чіле, Колюмбію, Данію, Естонію, Норвеґію, Парагвай, Голяндію, Сербію, Сан Сальвадор, Туреччину, Швайцарію і Венецуелю.

З кінцем грудня 1918 було зорґанізованих большевиків в Петрограді 121.071. З того 74 проц. Москалів, 10 проц. Латишів, 5 проц. Поляків, 3 Естонців, 2 Литовців і 2 і пів проц. Жидів.

В Норвеґії відбуло ся всенародне голосованє в справі уживаня алькоголю. 432.322 голоси впали проти уживаня а 288.903 за.

ПОШУКУЮ
Івана Нагірного, родом з села Гірна, пов. Стрий. Перебував через довший час в Алберті, тепер має бути у Вінніпеґу. Хтоби про него знав або він самий, прошу зголосити ся на адресу:
M. Hunchak.
(32) Crow's Nest, B. C.

ПОШУКУЮ
в важній справі Василя і Михайла Зайончковських, з села Шишковець, повіт Городенка, Галичина. Хтоби про них знав або вони сами, прошу зголоситись на понизшу адресу:
M. Mulak,
207 York St.,
(32) Toronto, Ont.

ПОШУКУЮ
своїх краянів Василя Онисчука, Николу Рошка і Івана Погрібного, з села Реваківців, повіт Кіцман, Буковина. Прошу зголоситись на слїдуючу адресу:
Nicholas Trufen,
23 Hewitt Ave.
(32) Hamtramck, Mich.

ПОШУКУЮ
свого брата Яська Чорного. Свого часу перебував в Судбурах. Він походить з Хоростокова, пов. Гусятин. Хто би про него знав або він самий, зволить ласкаво написати на отсю адресу:
Stanley Czorny,
425 Heathle Ave.
Vancouver, B. C.

ПОШУКУЮ
свого брата Стефана Сіхон, з села In Sudi Sloreeza, Буковина. Хтоби про него знав або він сам, прошу написати до мене на понизшу адресу:
Sam Sichon
128 Fry St. Nanaimo, B. C.
(31)

ПОШУКУЮ
мого брата Івана Даниляка, з села Зеленева, повіт Кіцмань, Буковина. Вже 16 літ як виїхав з краю до Америки. Послїдними часами мав перебувати в Арізоні. Хтоби знав де він тепер находить ся або він сам, прошу зголоситись на адресу:
Sam Danyliak
130 East 3rd St. New York, N. Y.
(31)

ПОШУКУЮ
Пилипа Кихту і брата Юрка Кихту, які мають перебувати в Саскатуні і Юрка та Івана Ришковецьких, які мають перебувати в Олейвін, Айова, Злуч. Держави. Походять з села Глушкова, повіт Городенка, Галичина. Хто знав би їх адреси, прошу зголоситись до:
Iwan Kuchta,
207 York St.,
(32) Toronto, Ont.

ПОШУКУЮ
свого брата Прокопа Вовка і Шваґра Якима Чорного, з села Панівці Зелені, повіт Борщів, Галичина. Через довший час перебували в Келґари. Хто би про них знав або вони сами, прошу написати до мене на адресу:
Antin Zawacki
242 Casmere St., Detroit, Mich.
(32)

ПОШУКУЮ
свого брата Івана Глїбка, з села Нових Мамаївців, повіт Чернівці, Буковина. Мав перебувати у Монтреалї. Хтоби знав де він проживає під теперішну пору, прошу написати мені на понизшу адресу:
Steven Hlibka
643 — 8 Ave. North
Minneapolis, Minn.
(31)

ПОШУКУЮ
моїх вуйків Василя і Федя Кобітовичів з села Місколиз і Якова Пулика, з села Зазорівки, всї три з Бучацького повіта. Правдоподібно проживають десь в Саскачевані. Хто би про них знав або вони сами, прошу зголоситись на адресу:
Fred Pyezel,
Waterloo, Ont.

ПОШУКУЮ
своїх товаришів Онуфрія Сопівника, Григорія Ґулка, Олексу Білогуба і Василя Томюка. Походять з села Чинків, повіт Заставна, Буковина. Перед трома роками перебували в Салт Сейнт Мері, Онт. Хтоби про них знав або вони сами, прошу написати мені на слїдуючу адресу:
Todyr Manyk,
(32) Point Anne, Ont.

МАЮ НА ПРОДАЖ
три льоти в слїдуючих місцевостях: один на Сейнт Мері Рід, другий в Росер, Ман. а третий в Атабаска, Альта. Продам по дешевій цїні длятого, що хочу виїхати до старого краю.
Зголошуватись на адресу:
Petro Klym,
737 Redwood Ave.,
Winnipeg, Man.